

Universal Declaration of Human Rights - Talysh

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

İNSONI HƏXON BARƏDƏ UMUMİYƏ BƏYONNOMƏ

Tərcüməkə: Allahverdi BAYRAMI,

Redaktəkə: Ataxan ƏBİLOV

09.12.11

Preambula

Bə insoni avlodon həmməy xasbıə ləyoğətə fikfamon iyən çəvon bərobərbıə, yəndıku conıbə həxon zıne - ozodəti, ədoləti iyən sulhbeyəti əsosinə şərtbe bə nəzə seədə;

Bə insoni həxon beitonəti iyən nifrət kardeəti bəşəriyyəti bə dəhşətvardə barbarizmi səbəb be, həmçının bə sıxankarde, etiqadbaste ozodəti malıkbıə, tarsıku, ehtijocıku ozodbıə dınyo ofəyemonəti çı bəşəriyyəti ən ali piyəybe bə nəzə seədə;

İnsoni bə zılmi-istibdodi vəynə bənə oxonə vasitə bə ğıyom eşte məcbur nıbe təmin kayro insoni həxon de ğanuni hukuməti dasti mıdafiə karde zəruribe bə nəzə seədə;

Xəlğon arədə mehribanə munasibəton oko dastək doy vacibəti bə nəzə seədə;

İbıə Milləton xalqon İbıə Milləton Təşkilati (İMT) Nizomnomədə bə əsosinə insoni həxon, bə insoni şəxsiyyəti ləyoğəti iyən ğıyməti, merdon-jenon həxon bərobərəti bovə kay təsdiğ karde, həmçinin həniyə hevuje ozodəti şəraitədə bə sosialə tərəğği nailbe iyən bo jimoni şəraiti çokbeyo koməq karde bə qətm doə be bə nəzə seədə;

Uzvbıə devləton de İMT həmkoəti şəraitədə bə insoni həxon iyən əsosinə ozodətiyon bəməl vardero koməqəti karde bəştə ehdə peqəteəti bə nəzə seədə;

İn həxon iyən ozodətiyon tam dərk kardəyo həmonə ehdəpeqətəyon bə vırə rosniye yolə əhəmiyyət kəsəb kardeəti bə nəzə seədəy;

İMT Penə Məclis

bəyon kardədə İnsoni Həxon barədə Umumiyyə Bəyonnomə qələy vəzifə təkı, əçəyən bə vırə rəsə qorə bəpe həmmə milləton iyən dəvləton joğə cəhd bıkən ki, har kəs iyən cəmiyyəti har qılə orqan ın Bəyonnomə ıştə dastədə rəhbər qəte əsosdə maarıfvonəti ya de tədrisə roy bə ın həxon iyən ozodətiyon hurmətkarde iyən əvoni təmin kayro dastək be bızno, milli iyən beynəlxalqə səviyyədə de tərəqqipərvərə tədbiron roy həm İMT uzvbıə xəlğon, həmə çəvon yuristiksiyə jiyobıə əraziyonədə jiyə xəlğon arədə həmməyəvo iyən effektiv zıne bıbu.

Maddə 1

Həmmə insonon bəştə ləyoğəti iyən həxonro ozod iyən bərobər movardə bedən. Çəvon şuur iyən vicdon hese, əve ki, deyəndı mınasibətədə bənə bıvə rəftor kardəninin.

Maddə 2

Har qılə şəxs ıřtə irqi, pusti ranqi, cinsi, zıvoni, dini iyeŋ co əğıdə, milli ya sosial səvoni, əmlakə, sosialə movqe iyeŋ co vəziyyətiku bəşıkrə nıbə ın Bəyonnomədə elon kardə bıə həmmə həxon iyeŋ ozodətiyon malik bənine.

Çımiku ziodə, çı həminə şəxsi mənsubbıə məmləkəti ya ərazi, çı ərazi mıstəğıləti, ğəyyuməti jiyobe, ıřtənidarənıbə be ya suverenəti har curə şıklədə məhdud beku bəşıkrə nıbə, siyasiyə, huğuğiye iyeŋ beynəlxalğə statusiku bə nav omə co-səçınətiyon barde əbını.

Maddə 3

Har şəxsi bo jiye, bo ozodəti iyeŋ şəxsi dastnıjənəti həxıř hese.

Maddə 4

Hiç kəs bənə kolə (nokə) ya şıkrə vəziyyətədə oğəte əbını; ğuldorəti iyeŋ ğulə hırıyemon həmməy formondə ğədəğən kardə bedə.

Maddə 5

Hiç kəs bə əzobi, ya ğəddorə, çəy ləyoğəti bə ji vardə ğeyri-insonə mınəsıbəton, bə cəzoon məruz nibənine.

Maddə 6

Har qılə şəxs konco bedə bıbu ıřtə həxe subyektəti zıneyəti həxıř heste .

Maddə 7

Həmmə insonon ğanuni vədə bərobərin iyeŋ qanuni tərəfikü bərobər şıklədə ıřtəni mıdafiə həxjon hestıřone. Həmmə insonon ın Bəyonnomə dəcvoniyə har curə co-vıjniyətionku, bə jələvonə co-vıjniyətion har curə cəhdiku bərobər şıklədə mıdafiə həxjon hestıřone.

Maddə 8

Har qılə şəxsi Konstitusiyə ya ğanuni bəy doə həxon dəcvoniyə vaxtədə səlohiyətinə milliyə məhkəmon tərəfikü ıřtə həxon mıdafiə karde həxıř heste.

Maddə 9

Hiç kəs ıřtənbəsə bə həbs, bo qəte ya bə kuçovnə məruz mande əzını.

Maddə 10

Har qılə şəxsi çəy həx iyeŋ vəzləfon təyin kardeyo iyeŋ bəyo handə bıə cinoyətə ittihomon əsosin be mıəyyən kardeyo, bəçəy koy mıstəğılə, bitərəfə məhkəmədə tam bərobərəti əsasədə, de oşkoəti iyeŋ çı ədoləti həmməy tələbon çəř karde şəraitədə diyə kay həxıř heste.

Maddə 11

1. Cinayət kardeədə ittihombıə har qılə şəxs tove çəy qıno bəçəy mıdafiəyo həmmə imkonon təminbıə oje məhkəmə istintağədə de ğanuniyə ro sıbut be, beqıno hisobbe həxıř heste.

2. Hiç qılə şəxs de milliyə ğanundoəti iyeŋ de beynəlxalğə həxon əsosi bino be vaxt cinoyət hisob nıbə hərəkət iyeŋ behərəkəton qorə cinoyətədə ittihom be əzını. Həmçinin bəy cinoyəti kardə vaxtədə tətbiğ bey zınə cəzoku qonə cəzo tətbiğ bey əzını.

Maddə 12

Hiç qılə şəxs bə şəxsiyə, xeyzonə mıdaxilə, kə-bə ənəqınıyətı, bəyəndı məktub nıvışte nunəkılıyətı, bəştə şərəfi iyən nufuzı ıştənbəsə ğəsdi məruz be əzını. Har kəsi bə joğə mıdaxilə iyən ğəsdi çı ğanuni tərəfikü mıdafiə bey həxış heste.

Maddə 13

1. Har qılə şəxsi har qılə məmləkəti hududədə sərbəst hərəkət karde iyən jimonə vırə səçınıye həxış heste.
2. Har kəsi ıştən olkən daxil be şərti har qılə məmləkət tərk karde iyən bəştə olkə oqarde həxış heste.

Maddə 14

1. Har qılə şəxsi təqibiku co məmləkətedə boştəno pənohqə nəve, həmçinin çı pənohqədə istifadə karde həxış heste.
2. Çı həxədə həğığətən bə ğeyri-siyasiyə cinayəton ro doədə, ya bə İMT-i məğsədon iyən prinsipəon zidd hərəkətonku bə nav omə təğibon vaxti istifadə karde əbını.

Maddə 15

1. Har qılə şəxsi vətəndoşəti həxış heste.
2. Hiç kəs ıştənbəsə vətəndoşətiku, iyən vətəndoşəti dəqışkarde həxeku məhrum karde əbını.

Maddə 16

1. Bə perəsemonə sini rəsə merdon iyən jenon irqiyə, milliyə, diniyə əloməton qorə hiç qılə məhdudiyyət nıbəy bə nikah daxilbe iyən kəxıvandbe həx hısteşone. Əvon bə nikah daxil beədə, nikahi mıddətədə ya çəy dəcvonə vaxtədə çı eyne həxonku istifadə kardədən.
2. Nikah bə nikahi daxil bıə har dıqlə tərəf ozodə iyən tam rozi beədə dəbastə bedə.
3. Xeyzon çı cəmiyyəti təbiie iyən sərqrupə vahide, çəy çı cəmiyyəti iyən devləti tərəfikü mıdafiəbey həxış heste.

Maddə 17

1. Har qılə şəxsi həm colinə, həmən de co kəson bə ico mılkiyyət xıvandbey həxış heste.
2. Hiç kəsi ıştənbəsə çı mılkiyyətə məhrum karde əbını.

Maddə 18

Har qılə şəxsi fikir, vicdon iyən din ozodəti həxış heste. Bı həxe ıştə dini iyən etiğati dəqış karde ozodəti, bəştə dini iyən bovə kardəyon təhsil, dıvo kay, dini iyən ritualə ayinon icro kay vaxti colinə, ya de cokəson bə ico, oşko ya fərdi şikilədə etiğad kay daxile.

Maddə 19

Har qılə şəxsi əğıdə iyən əy sərbəst ifadə karde ozodətiş heste; bı həxe be manə bə əğıdə malikbe iyən informasiyon ya ideyaon devləti sərhədiku bə şıkrə nıbə de dılipiyə vasitəon

nəve, ya bə dast varde, pevılo kay ozodəti daxile.

Maddə 20

1. Har qılə şəxsi bə dinc yığıncağon iyən assosasiyon ozodəti həxış heste.
2. Hiç kəsi bə konsə qılə assosiasiya uzvəti məcbur karde əbını.

Maddə 21

1. Har qılə şəxsi devləti idarə kardeədə ya bilavasitə, ya ozodə şikilədə vıjniyəbiə numayəndon vasitə iştirak kay həxış heste.
2. Har qılə şəxsi ıştə olkədə devləti idaronədə xıdmət kardeyo bə bərobər imkoni həxış heste.
3. Xəlği iradə çı iqtidarə hakimiyəti əsas bənine; In iradə ıştəni de nunəkılə sədodoymonə roy, umumiyyə iyən bərobərə vıjoniyyə həxe, ya sədodoymonə ozodəti təmin bıkə de co eynimənəynə forməyon dəvoniyyə biə mıtəmadi iyən soxtə nıkardemonə vıjınon nişo doənine.

Maddə 22

Har qılə şəxsi çı cəmiyəti uzv təki sosialə mıdafiəş bənine iyən de milliyə ya beynəlxəlğə həmkəti roon, har devləti soxtemoni iyən pesurson dairədə çəy ləyoğəti mıdafiə iyən şəxsiyəti ozodə ovciyo iqtisadiyyə, sosialə iyən mədəniyyə səhonədə həxonış heste.

Maddə 23

1. Har qılə şəxsi de zəhməti dastko bey, sərbəstə koy vırə seçın karde, ədolətinə iyən çokə ko şəraitı bey, iyən bekoətikü mıdafiə bey həxış heste.
2. Har qılə şəxsi hiç qılə co-vıjniyəti nıbiə bo i curə koy i curə zəhməthəx səy həxış heste.
3. Har kobıkə şəxsi bəştə koy qorə lozim beədə de co sosialə mıdafiə vasiton təmom biə, çəy ıştəni iyən xeyzoni loyiğınə quzoroni təminbıkə ədalətinə iyən qənoətbəxşə maaş səy həxış heste.
4. Har qılə şəxsi həmkaron ittifoğ soxtə iyən ıştə sosialə marağon mıdafiə kardeyo bə həmkaron ittifaği uzvbey həxış heste.

Maddə 24

Har qılə şəxsi istirohət, iyən asudə vaxt, həmçinin koyə ruji bəağılınıştə hudud, iyən maaş doə biə mıtəmadiyyə məzuniyəti həxış heste.

Maddə 25

1. Har qılə şəxsi ıştəni iyən xeyzoni səhhəti iyən rifahi təmin kardeyo lozimbiə hardemon, takanemon, tibbiyyə xıdmət, iyən lozimi sosialə təminatən daxilbiə jimonə səviyyə iyən bekorəti, noxəşəti, əliləti, vevə mandeəti, pibeyəti, iyən çı şəxsi ıştəniku bə şıkrənıbə səbəbonku jimonə vasitəon qın kardeədə bə təminatı həxış heste.
2. Moəti iyən hırdənəti bə məxsusiyə geydi iyən koməq səy həxış heste. Nikohi səkıştədə, ya nikohiku bəkəno movardəbiə hırdənən i curə sosialə mıdafiəku istifadə kardəninin.

Maddə 26

1. Har qılə şəxsi təhsil səy həxış heste. Kami ibtidai iyən umumiyyə təhsil bepul bənine. İbtidaiyyə təhsil icbari bənine. Har kəsi bo texnikiyyə iyən pişə təhsili səyo imkanış bənine. Ali təhsilən de har kəsi ǵabiliyyəti bə həmməy i curə dərəcədə mıyəssər bənine.

2. Təhsil - bo insoni şəxsiyyəti tam inkişafıyo iyən bə insoni həxon iyən bə əsasınə ozodətion hurməti zyod kardeyo səbəro kardə bənine. Təhsil xəlǵon irqi iyən diniyyə qrupon arədə, iyəndı dərəsemon, duruminəti iyən dustəti mehkəm kardeyo iyən İbıə Milləton sulhi oǵəte sahədə fəaliyyət nişo doyo koməq kardənine.

3. Valideynon boştə hırdəsininə əǵılon təhsili novi səçın kardeədə sərbəstin.

Maddə 27

1. Har qılə şəxsi cəmiyyəti mədəniyyə jimonədə iştirok karde, hınəsənəti ku həzz səy, elmiyyə tərəǵǵıyədə iştirak karde iyən çəy foydəku istifadə karde həxış heste.

2. Har qılə şəxsi mıəllif bə elmiyyə, ədəbiyyə iyən hınəsənətə əsəron səkıştədə bə məydon beşə maddiyyə iyən mənəviyyə mənafeyon noǵo doy həxış heste.

Maddə 28

Har qılə şəxsi bın Bəyonnomədə əks bıə həx iyən ozodətion tam təminbıə sosialə iyən beynəlxəlǵə reçini həxış heste.

Maddə 29

1. Har qılə şəxsi əncəx çəy ozod iyən tam inkişafış mımkunbıə cəmiyyəti vədə vəzifonış heste.

2. İştə həx iyən ozodətion bə əməl vardeədə har qılə şəxs ancəx bə jələvonə məhdudiyəton məruz mande bəzıne ki, əvon çı ǵanuni tərəfiku çı co kəson həx iyən ozodətion zıne iyən bəvon hurmət be təminatıku, iyən demokratikə cəmiyyəti əxlaqiyyə, ictimaiyyə, asayışə iyən umumiyyə rifahə tələbon bə vırə rosne məǵsədi təmin kardəyku bə nav bo.

3. In həx iyən ozodətion bə əməl varde bə İMT məǵsəd iyən prinsipon zidd nibənine.

Maddə 30

In Bəyonnomədə hiççi bə konsə qılə devləti, bə şəxson qrupi, iyən bə co-co şəxson Bəyonnomədə elanbıə həx iyən ozodətion məhv kardeyo səbərobıə de har qılə fəaliyyəti dastko be, ya konsə qılə joǵo hərəkəti bə əməl varde həx doy təkinə təfsir karde əbını.